

Oppgave 1 (teller 30%)

Oppgave	Oppgavetype
1(a)	Langsvar
1(b)	Langsvar
1(c)	Langsvar
1(d)	Langsvar

Oppgave 2 (teller 30%)

Oppgave	Oppgavetype
2(a)	Langsvar
2(b)	Langsvar

Oppgave 3 (teller 15%)

Oppgave	Oppgavetype
3(a)	Langsvar
3(b)	Langsvar

Oppgave 4 (teller 25%)

Oppgave	Oppgavetype
4(a)	Langsvar
4(b)	Langsvar

1(a) Oppgave 1a vektet 5%.

Hva menes med markedssvikt? Forklar. Gi en kort oversikt over minst fem typer markedssvikt.

Skriv ditt svar her...

1(b) Oppgave 1b vektet 7,5%.

Frisørtjenester er en type markedstransaksjon som normalt krever personlig kontakt mellom tjenesteyter og kunde. Nevn minst tre eksempler på markedssvikt som vil kunne være til stede i forbindelse med kjøp og salg av frisørtjenester. Begrunn hvorfor du mener eksemplene dine representerer markedssvikt.

Skriv ditt svar her...

1(c) Oppgave 1c vektet 7,5%.

Perfekt frikonkurranse defineres gjerne som en tenkt situasjon helt uten markedssvikt. Forestill deg et samfunn med perfekt frikonkurranse. Har innbyggerne i et slikt samfunn makt over hverandre? Hvorfor/hvorfor ikke? Diskuter.

Skriv ditt svar her...

1(d) Oppgave 1d vektet 10%.

Gi din vurdering av følgende påstand: «Når markedssvikt er til stede, bør myndighetene alltid gripe inn med regulering av markedet». Begrunn vurderingen din.

Skriv ditt svar her...

2(a) Oppgave 2a vektet 20%.

Tenk deg at du bor i et land der helsevesenet er offentlig drevet, fullt ut skattefinansiert, og gratis å bruke for alle innbyggere. For noen typer behandling er det lange ventetider. Forøvrig er det ingen rasjonering eller krav om henvisning for å bruke helsetjenestene.

Myndighetene i landet vurderer nå å gå over til et system av følgende type:

- Helsetjenester skal i stedet kun tilbys av private bedrifter.
- Pasientene må selv betale for helsetjenestene de bruker, hvis de ikke har helseforsikring som dekker utgiftene.
- De innbyggerne som ønsker å tegne helseforsikring, har selv ansvaret for å tegne slik forsikring hos private forsikringsselskap.
- Det er opp til hvert selskap hvilke forsikringskontrakter de vil tilby og til hvem.
- Innbyggerne vil få lavere skatt, siden offentlig sektors utgifter vil bli redusert.

Du er ansatt i helsedepartementet, og sjefen din har bedt deg peke på fagøkonomiske argumenter for og mot den foreslåtte endringen. Hva svarer du?

(Du kan se bort fra overgangsproblemer.)

Skriv ditt svar her...

2(b) Oppgave 2b vektet 10%.

Sjefen ber deg deretter om også å vurdere følgende alternative system:

- Det blir obligatorisk for alle innbyggere å tegne helseforsikring, og man kan bli straffet for å la være.
- Det blir forbudt for forsikringselskapene å nekte enkeltpersoner å tegne forsikring på vilkår som tilbys andre kunder.

Bortsett fra dette er systemet nøyaktig som beskrevet i punktlisten i oppgave 2a. (Det vil si: helsetjenester og helseforsikring tilbys kun av private bedrifter, pasientene må selv betale for helsetjenester som ikke dekkes av egen helseforsikring, innbyggerne har selv ansvaret for å tegne helseforsikring, og det vil bli gitt samme skattelette til samme personer som i systemet beskrevet i punktlisten i oppgave 2a).

Sjefen ber deg peke på fordeler og ulemper med dette systemet, sammenliknet med systemet skissert i punktlisten i oppgave 2a. Hva svarer du?

Skriv ditt svar her...

3(a) Oppgave 3a vektet 10%.

Omfanget av korrupsjon i offentlige byråkratier er tilsynelatende svært forskjellig i ulike land. Dette kan tenkes å skyldes 'gode' eller 'onde' sirkler, der både en situasjon med lite korrupsjon og en situasjon med mye korrupsjon kan være selvforsterkende og stabil dersom den først er etablert.

Hva må til for at en slik selvforsterkende 'ond sirkel' av korrupsjon skal kunne oppstå? Forklar.

Skriv ditt svar her...

3(b) Oppgave 3b vektet 5%.

Finansministeren i et land mistenker at det foregår underslag i en av finansdepartementets avdelinger, og at store pengebeløp går rett i byråkratenes egne lommer. Det er imidlertid vanskelig å komme til bunns i dette, fordi bare personer som selv arbeider i den aktuelle avdelingen har nok innsikt i saken til å kunne avdekke om det faktisk har foregått underslag eller ikke.

Finansministeren bestemmer derfor at det skal ansettes en overkontrollør. Overkontrolløren skal delta aktivt i arbeidet i avdelingen, og ved årets slutt rapportere sine funn direkte til finansministeren. Det er allment kjent hvem overkontrolløren er, og hvilke oppgaver vedkommende har.

Vil ansettelsen av overkontrolløren løse problemet? Hvorfor/hvorfor ikke? Diskuter.

Skriv ditt svar her...

4(a) Oppgave 4a vektet 17,5%.

Regjeringen i et EU-land ønsker at landet skal forlate EU. Anta at saken skal avgjøres endelig i landets parlament ved flertallsbeslutning. Det skal voteres over tre alternativer:

- **EU:** Ingen utmelding, landet forblir EU-medlem.
- **A** (Avtale om utmelding): Landet forlater EU i henhold til en avtale regjeringen og EU har forhandlet frem.
- **B** (Brå utmelding): Landet forlater EU, men uten noen avtale med EU om hvordan dette skal foregå.

Det vil bli votert på følgende måte:

To av alternativene settes først opp mot hverandre. Det av disse alternativene som får flest stemmer, settes deretter opp mot det tredje alternativet. Vinneren av denne siste avstemningen blir den endelige vinneren.

Anta at alle parlamentsmedlemmer tilhører en av følgende like store grupper:

- **Gruppe 1)** EU-tilhengere: Synes EU er best, A nest best, mens B er dårligst.
- **Gruppe 2)** Konservative utmeldingstilhengere: Synes A er best, B er nest best, mens EU er dårligst.
- **Gruppe 3)** Radikale utmeldingstilhengere: synes B er best, A er nest best, mens EU er dårligst.

Anta at regjeringen kan bestemme voteringsrekkefølgen i parlamentet.

Vil regjeringen kunne avgjøre utfallet av avstemningen ved å velge en passende voteringsrekkefølge? Hvorfor/hvorfor ikke? Forklar.

Skriv ditt svar her...

4(b) Oppgave 4b vektet 7,5%.

Anta nå i stedet at saken ikke skal avgjøres i parlamentet, men planlegges avgjort ved en folkeavstemning. Anta videre at det bare er to alternativer i folkeavstemningen:

- «Utmelding»
- «Ikke utmelding»

Folk stemmer på ett av alternativene, og vinneren er det alternativet som får flest stemmer.

En økonom hevder i et avisinnlegg at man i stedet burde tatt beslutningen basert på folks betalingsvillighet. Man burde spurt alle innbyggerne hvor mye de ville vært villige til å betale for at landet skulle bli i EU (for EU-tilhengere), eller for at landet skulle melde seg ut av EU (for motstandere). Alternativet med størst sammenlagt betalingsvillighet burde vinne, mener økonomeren.

Dersom regjeringen hadde fulgt økonomens forslag, og alle innbyggere faktisk hadde svart fullstendig ærlig og oppgitt sin sanne betalingsvillighet, ville økonomens forslag da ha gitt et annet resultat enn den planlagte folkeavstemningen? Hvorfor/hvorfor ikke? Forklar.

Skriv ditt svar her...